

Abdullayeva Feruza Suyunovna,
PhD, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari
universiteti

TURIZM SOHASIDA MUTAXASSISLARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH

UO'K: 159.9

[HTTPS://DOI.ORG/10.34920/SO/VOL_2025_ISSUE_10_4](https://doi.org/10.34920/so/vol_2025_issue_10_4)

ABDULLAYEVA F.S. TURIZM SOHASIDA MUTAXASSISLARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH

Maqolada turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarning madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy asoslari va amaliy yondashuvlari tahlil qilinadi. Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi zamonaviy turizmدا muhim o'rin tutib, xalqaro aloqalar samaradorligini oshiruvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqotda kommunikativ, sotsiokulturniy va til kompetensiyalarining o'zaro uyg'unligi, ularni rivojlantirishda ta'lim texnologiyalarining roli yoritilgan. Xususan, autentik materiallar, loyihaviy o'qitish va interaktiv metodlar asosida xorijiy tillarni o'rgatish tajribalari keltiriladi. Natijada, turizm sohasi mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirish, global mehnat bozori talablariga mos, raqobatbardosh va ijtimoiy mas'uliyatli kadrlarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etishi isbotlanadi.

Tayanch so'z va tushunchalar: madaniyatlararo muloqot, turizm, kompetensiya, kommunikativ yondashuv, til o'qitish, interaktiv metodlar, madaniyatlararo tafakkur, kasbiy tayyorgarlik.

АБДУЛЛАЕВА Ф.С. РАЗВИТИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СПЕЦИАЛИСТОВ В СФЕРЕ ТУРИЗМА

В статье рассматриваются теоретические основы и практические подходы к развитию межкультурной коммуникативной компетенции специалистов в сфере туризма. Межкультурная компетенция играет ключевую роль в современной индустрии туризма, повышая эффективность международного взаимодействия. В исследовании освещаются взаимосвязь коммуникативной, социокультурной и языковой компетенций, а также роль образовательных технологий в их формировании. Приведены примеры использования аутентичных материалов, проектного обучения и интерактивных методов преподавания иностранных языков. Сделан вывод о том, что развитие межкультурной коммуникативной компетенции способствует подготовке конкурентоспособных, ответственных и культурно чувствительных специалистов, соответствующих требованиям глобального рынка труда.

Ключевые слова и понятия: межкультурная коммуникация, туризм, компетенция, коммуникативный подход, обучение языку, интерактивные методы, межкультурное осознание, профессиональная подготовка.

ABDULLAEVA F.S. DEVELOPING INTERCULTURAL COMMUNICATION COMPETENCE OF TOURISM SPECIALISTS

This article deals with the theoretical and practical approaches to developing intercultural communication competence among tourism specialists. Intercultural communication competence plays a crucial role in modern tourism as a factor that enhances the efficiency of international interactions. The study highlights the interrelation of communicative, sociocultural, and linguistic competences and emphasizes the role of educational technologies in their development. It presents examples of teaching foreign languages through authentic materials, project-based learning, and interactive methods. The findings demonstrate that cultivating intercultural communication competence among tourism professionals is essential for forming globally competitive, socially responsible, and ethically aware specialists who meet the demands of the modern labor market. The integration of linguistic and cultural awareness is shown to foster successful communication across cultures and improve the overall quality of professional tourism education.

Key words and concepts: intercultural communication, tourism, competence, communicative approach, language teaching, interactive methods, intercultural awareness, professional training.

Kirish.

Turizm sohasi globallasuv jarayonida iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy aloqalarning eng faol sohalaridan biriga aylandi. Shu bois, ushbu sohada faoliyat yurituvchi mutaxassislar nafaqat xorijiy tillarni bilishlari, balki turli xalqlarning madaniy qadriyatlarini, urf-odatlarini va muloqot me'yorlarini chuqur anglashlari zarurdir. Madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasi tushunchasi zamonaviy ta'lim nazariyasida til o'rganishning asosiy maqsadlaridan biri sifatida talqin qilinadi.

Nazariy jihatdan bu tushuncha E.Hall, G.Hofstede, M.Byram, A.Fantini, F.Trompenaars kabi olimlarning tadqiqotlariga tayanadi. Ularning ishlarida madaniyatlararo muloqot madaniyatni ijtimoiy xulq-atvor, qadriyatlar tizimi va kommunikatsion kontekst orqali tushunish zaruriyatiga urg'u beradi. Byram MMKni besh tarkibiy komponent orqali izohlaydi: til kompetentsiyasi, sotsiokultural bilim, madaniyatlararo tafakkur, empatiya va tolerantlik. Bu yondashuv turizm sohasi uchun ayniqsa dolzarbdir, chunki mijozlar bilan samarali muloqot faqat til bilimiga emas, balki madaniy kontekstni anglashga ham bog'liqdir.

Turizm madaniyatlararo kompetentsiyani rivojlantirish jarayoni kommunikativ yondashuv asosida amalga oshiriladi. Bu yondashuv tilni aloqa vositasi sifatida ko'radi va o'quvchini faol muloqot ishtirokchisiga aylantiradi. Shu bilan birga, interaktiv metodlar (rol o'yinlari, munozaralar, simulyatsiyalar) orqali real hayotiy vaziyatlar modellashtiriladi. O'qituvchi bu jarayonda

yo'naltiruvchi, talaba esa bilimni mustaqil egallovchi subyektga aylanadi.

Mavzu bo'yicha ilmiy adabiyotlar tahlili.

Madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasini shakllantirish masalasi so'nggi o'n yilliklarda xorijiy tillarni o'qitish nazariyasi, kommunikativ metodika hamda turizm pedagogikasining markaziy yo'nalishlaridan biriga aylandi. Bu kompetentsiya xalqaro turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarning kasbiy muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida qaraladi. Turizm sohasi xodimlari ko'plab millat, madaniyat va qadriyatlar bilan ishlagani uchun, ular uchun madaniyatlararo muloqot faqat til bilimlarini emas, balki madaniy sezgirlik, tolerantlik va empatiya kabi shaxsiy fazilatlarni ham talab etadi [10, b. 56].

Madaniyatlararo muloqot tushunchasining ilmiy shakllanishi XX asrning ikkinchi yarmiga to'g'ri keladi. Edward T. Hall o'zining *The Silent Language* (1959) va *Beyond Culture* (1976) asarlarida madaniyatni muloqotning yashirin "kodlar tizimi" sifatida talqin etadi [7, b. 125; 8, b. 98]. Hallning "yuqori va past kontekstli madaniyatlar" haqidagi nazariyasi madaniyatlararo muloqotdagi tushunmovchiliklarning asosiy sababi kommunikatsion kontekstni to'liq anglamaslik ekanini ko'rsatadi. Bu nazariya turizm amaliyotida ayniqsa muhim, chunki xizmat ko'rsatish jarayonida xatti-harakat, tana tili va nutq ohangi kabi noverbal belgilar madaniyatga qarab turlicha talqin qilinadi.

Michael Byram madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasini o'qitish nazariyasiga olib

kirgan olimlardan biridir. Uning *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence* (1997) asarida MMK besh komponent asosida talqin etiladi: til kompetensiyasi, sotsiokultural bilim, interpretatsiya, muloqotda qatnashish va madaniyatlararo tafakkur [3, b. 78]. M.Byram modelining ahamiyati shundaki, u til bilimni o'quvchining shaxsiy rivojlanishi bilan bog'laydi, ya'ni til o'rganish – bu madaniyatni o'zlashtirish jarayoni. Turizm sohasida ushbu model o'quv dasturlarini loyihalashda keng qo'llaniladi, chunki u til + madaniyat integratsiyasini nazarda tutadi.

M.Byram nazariyasi keyinchalik **Alvino Fantini** tomonidan kengaytirildi. U madaniyatlararo kompetensiyani besh asosiy komponentda ko'radi: munosabat (attitudes), bilim (knowledge), ko'nikma (skills), tafakkur (awareness) va natija (desired internal outcome) [6, b. 112]. Fantining fikricha, haqiqiy madaniyatlararo kompetensiya shaxsning ichki o'zgarishlarini, ya'ni "madaniy transformatsiyani" o'z ichiga oladi. Shu sababli, turizm ta'limida faqat kommunikativ mashqlar emas, balki refleksiv, empatik va tahliliy faoliyat ham muhim o'rin tutadi.

Claire Kramersch "*Culture in Foreign Language Teaching*" asarida "uchinchi makon" ("third place") konsepsiyasini ilgari suradi [12, b. 54]. Unga ko'ra, chet tili o'rganayotgan shaxs ona madaniyatini va o'rganilayotgan madaniyatni uyg'unlashtirib, yangi madaniy identifikatsiya shakllantiradi. Turizmda bu yondashuv xizmat ko'rsatuvchi xodimning "madaniyatlararo vositachi" sifatidagi rolini kuchaytiradi. Xodim nafaqat tilni biladi, balki ikki madaniyat o'rtasida "ko'prik" vazifasini bajaradi.

Fred Dervinning "*Interculturality in Education: A Theoretical and Methodological Toolbox*" (2016) asarida madaniyatlararo muloqot dinamik, kontekstual va shaxslararo jarayon sifatida talqin etiladi [5, b. 89]. Dervinning fikricha, madaniyat bu qat'iy chegaralangan tizim emas, balki har bir insonning tajribasida qayta yaratiladigan ijtimoiy fenomen. Bu yondashuv turizm mutaxassislarini stereotiplarni yengishga, ochiqlik va o'zaro hurmatga asoslangan muloqotga o'rgatish uchun muhim nazariy poydevor yaratadi.

Yevropa Kengashining **CEFR (Common European Framework of Reference for Languages)** hujjatida ham madaniyatlararo kompetensiya til o'qitishning ajralmas qismi sifatida e'tirof etiladi

[4, b. 88]. CEFR'da "sociocultural competence" va "intercultural awareness" tillarni o'rganishda umumiy kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlari sifatida tasvirlanadi. Ushbu yondashuv turizm ta'lim tizimlarida o'quv dasturlarini ishlab chiqishda xalqaro me'yorlarni joriy etish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston olimlari ham bu masalaga katta e'tibor qaratmoqda. M.To'xtasinova madaniy va til kompetensiyasining integratsiyasi xorijiy til o'qitish metodologiyasining asosiy yo'nalishi ekanini ta'kidlaydi [15, b. 132]. **Saidov Sh.** esa turizm sohasi mutaxassislarining global raqobatbardoshligini ta'minlashda madaniyatlararo tafakkurni rivojlantirish zarurligini qayd etadi [14, b. 76]. Mahalliy tadqiqotlarda ko'pincha madaniyatlararo treninglar, kommunikativ metodlar va loyihaviy ta'limning samaradorligi tahlil qilinadi.

Barrett tomonidan ishlab chiqilgan *Intercultural Competence: Conceptual and Operational Framework* modeli esa madaniyatlararo kompetensiyani o'lchash va baholash bo'yicha yangi mezonlarni belgilaydi [1, b. 59]. Unga ko'ra, baholash jarayonida nafaqat bilim va ko'nikmalar, balki shaxsning qadriyatlar tizimi va madaniy sezgirligi ham e'tiborga olinishi kerak. Bu yondashuv O'zbekistonning turizm ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuvni chuqurlashtirish imkonini beradi.

Zamonaviy ilmiy manbalarda madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda **kommunikativ, faoliyatga yo'naltirilgan, refleksiv, integrativ va sotsiomadaniy** yondashuvlar ajratiladi [2, b. 87]. Xususan, kommunikativ yondashuv tilni aloqa vositasi sifatida talqin qilib, o'quvchini faol muloqot ishtirokchisiga aylantiradi [11, b. 270]. Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv esa o'quvchilarning tajribasiga asoslanadi va "o'rganish orqali qilish" prinsipini ilgari suradi. Integrativ modelda til, madaniyat va kasbiy kompetensiya yagona tizim sifatida qaraladi [9, b. 95].

Hymes tomonidan ilgari surilgan "communicative competence" tushunchasi ham madaniyatlararo muloqot nazariyasining negizini tashkil etadi [11, b. 275]. U tilni nafaqat grammatik tizim, balki ijtimoiy muloqot vositasi sifatida tushunadi. Bu g'oya keyinchalik turizmga yo'naltirilgan xorijiy til dasturlarida muhim ahamiyat kasb etdi.

Yangi davr tadqiqotlarida madaniyatlararo muloqot raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'lanmoqda. M.Helm va E.O'Dowd tadqiqotlarida "virtual exchange" yoki "telecollaboration" metodlari orqali turli mamlakat talabalari o'rtasida onlayn muloqot tashkil etish tajribalari keltiriladi [9, b. 102; 13, b. 176]. Bu metodlar real madaniyatlararo tajriba orttirish va empatiyani rivojlantirish uchun samarali platforma bo'lib xizmat qiladi.

Shunday qilib, madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi turizm ta'limida lingvistik, sotsiokultural, texnologik va etik o'lchamlarni o'zida birlashtiruvchi kompleks tushuncha sifatida qaraladi. Bu nazariy asoslar turizm sohasida innovatsion o'qitish metodlari, madaniyatlararo treninglar va kommunikativ modellarni ishlab chiqish uchun mustahkam ilmiy poydevor yaratadi.

Tadqiqotning obyekti — turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarining madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirish jarayoni, ya'ni xorijiy tillarni o'qitish, kommunikativ kompetensiyani shakllantirish va madaniyatlararo muloqotni ta'lim jarayoniga integratsiyalash amaliyoti hisoblanadi.

Tadqiqotning predmeti — turizm sohasi mutaxassislarining madaniyatlararo kompetensiyasini shakllantirishda qo'llaniladigan metodlar, ta'lim texnologiyalari, interaktiv yondashuvlar va autentik materiallardan foydalanish mexanizmlaridir.

Maqolaning ilmiy yangiligi quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi turizm sohasi uchun kasbiy va madaniy integrativ model sifatida talqin qilindi;
- kommunikativ, sotsiokultural va til kompetensiyalarining o'zaro uyg'unligi asosida kompetensiyani rivojlantirishning konseptual modeli ishlab chiqildi;
- autentik materiallar, loyihaviy o'qitish va telekolaboratsiya (virtual exchange) kabi zamonaviy metodlarning samaradorligi tahlil qilindi;
- O'zbekiston turizm ta'lim tizimiga ****madaniyatlararo kompetensiyani baholash mezonlari (Barrett modeli asosida)****ni joriy etish zarurligi ilmiy asoslab berildi.

Tadqiqot natijalari quyidagi ko'rsatkichlarda o'z ifodasini topdi:

1. Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasining asosiy komponentlari (til, sotsiokul-

tural bilim, empatiya, tolerantlik, tafakkur) tizimli tahlil qilindi va turizm sohasiga mos indikatorlar ishlab chiqildi.

2. O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida 60 nafar turizm yo'nalishi talabasi ishtirokida o'tkazilgan kuzatuv natijalariga ko'ra, autentik materiallarga asoslangan darslar talabalar muloqot faolligini 35 % ga, madaniy sezgirlikni esa 28 % ga oshirganini ko'rsatdi.

3. Loyihaviy o'qitish (National Tourism Branding) topshiriqlari talabalarning reflektiv fikrlashini rivojlantirgan, interaktiv metodlar esa jamoaviy muloqot ko'nikmalarini 40 % ga yaxshilagan.

4. Natijada, madaniyatlararo muloqot kompetensiyasining o'sish darajasi pre-test va post-test natijalari orasidagi farq bo'yicha 0,42 → 0,71 (Likert o'lchovida) ko'rsatkich bilan qayd etildi, bu esa metodologiyaning samaradorligini tasdiqlaydi.

Tadqiqot bo'yicha asosiy natijalar.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi rivoji quyidagi omillar bilan chambarchas bog'liq:

- Til va madaniyat integratsiyasi — o'quvchilar til orqali madaniyatni idrok etadi;
- Interaktiv metodlar — talabalarni faol muloqotga jalb etadi;
- Autentik materiallar — real kommunikativ vaziyatlarni modellashtiradi;
- Raqamli platformalar — xalqaro hamkorlikni kengaytiradi.

Natijada, talabalarning madaniyatlararo kompetensiyasi 31% ga oshgan bo'lib, bu o'qitish modelining samaradorligini amaliy tarzda tasdiqlaydi.

Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini shakllantirishda turli metod va texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Eng samarali metodlardan biri bu — autentik materiallarga asoslangan o'qitishdir. Masalan, talabalarga haqiqiy mehmonxona dialoglari, xalqaro reklama matnlari yoki xorijiy turizm veb-saytlaridan olingan ma'lumotlarni tahlil qilish topshirig'i beriladi. Bu yondashuv ularni tilni real kommunikativ vaziyatlarda qo'llashga o'rgatadi.

Rol o'yinlari va simulyatsiya metodlari ham samarali vosita hisoblanadi. Masalan, "Receptionist and Tourist" yoki "Cultural misunderstanding at the hotel" kabi sahnalashtirilgan

1-jadval. Madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi komponentlari va ularni baholash indikatorlari

№	Kompetensiya komponenti	Ta'rif	Baholash indikatorlari	O'sish ko'rsatkichi (pre-test → post-test)
1	Til kompetensiyasi	Grammatik, leksik va fonetik jihatdan to'g'ri muloqot qilish qobiliyati	So'z boyligi, grammatik to'g'rilik, nutq ravonligi	0,48 → 0,73
2	Sotsiokultural bilim	Madaniy qadriyatlar, urf-odatlar va ijtimoiy me'yorlarni bilish	Madaniy tafovutlarni aniqlash testi	0,44 → 0,70
3	Empatiya va tolerantlik	Boshqa madaniyat vakillarini tushunish va hurmat qilish	Refleksiv yozuvlar va kuzatuv jurnali tahlili	0,38 → 0,68
4	Madaniyatlararo tafakkur	O'z madaniy nuqtai nazarini qayta ko'rib chiqish, madaniyatlararo "uchinchi makon" hosil qilish	Refleksiya topshiriqlari bahosi	0,41 → 0,72
5	Kommunikativ faollik	Muloqotda faol ishtirok, tashabbuskorlik, fikrni erkin bildirish	Rol o'yinlari va intervyu natijalari	0,42 → 0,71

2-jadval. Qo'llanilgan metodlar samaradorligi (60 nafar talaba ishtirokida)

Metod / texnologiya	Mazmuni	Baholash usuli	Natija (foiz)	Izoh
Autentik materiallar asosida o'qitish	Real turizm matnlari, dialoglar, veb-saytlar tahlili	So'rovnoma va til amaliyoti natijalari	+35% muloqot faolligi	Real kommunikativ kontekstni o'rganish imkonini berdi
Rol o'yinlari va simulyatsiya	"Receptionist and Tourist", "Cultural misunderstanding" sahnalari	Kuzatuv jadvali va video-tahlil	+28% madaniy sezgirlik	Empatiya va refleksiya oshdi
Loyihaviy o'qitish	"National Tourism Branding", "Hospitality across Cultures" loyihalari	Guruh ishini baholash varaqasi	+40% jamoaviy fikrlash	Mustaqillik va ijodiylikni oshirdi
Raqamli vositalar (Padlet, Canva, Kahoot, Google Forms)	Onlayn interaktiv mashg'ulotlar va telekollaboratsiya	Ishtirok foizi va javob tezligi	+32% ishtirok darajasi	Talabalar o'rtasida real madaniy almashinuv yaratildi

3-jadval. Umumiy natijalar bo'yicha integrativ ko'rsatkichlar

Ko'rsatkich	O'lchov turi	Boshlang'ich daraja	Yakuniy daraja	O'sish foizi
Kommunikativ kompetensiya	Likert shkalasi (0-1)	0.42	0.71	+29%
Madaniy sezgirlik	Kuzatuv varaqalari	0.38	0.68	+30%
Refleksiv tafakkur	Esse va fikr tahlili	0.44	0.72	+28%
Umumiy madaniyatlararo kompetensiya	Integral indeks	0.45	0.73	+31%

mashg'ulotlar talabalarni muloqotdagi madaniy farqlarni anglashga undaydi. Bu metodlar empatiya va refleksiyani kuchaytiradi, talabalarni har xil millat vakillari bilan munosabat qurishga tayyorlaydi.

Loyihaviy ta'lim madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirishda ijodiy fikrlash va mustaqil o'rganishni rag'batlantiradi. Masalan, "National Tourism Branding" yoki "Hospitality across Cultures" mavzusida tayyorlangan guruh loyiha-

lari orqali talabalar turli madaniyatlarda xizmat madaniyatini o'rganadilar.

Raqamli vositalar – Padlet, Canva, Kahoot, Google Forms – talabalarining ishtirokini faollashtiradi va o'qituvchiga ularning individual yondashuvlarini aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, videokonferensiya platformalarida xorijiy talabalar bilan onlayn muloqot tashkil etish (telecollaboration) ularning global madaniy kompetensiyasini oshiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasini rivojlantirishda muvaffaqiyat quyidagi shartlarga bog'liq:

Til va madaniyatning integratsion o'qitilishi;

1. O'qituvchilarning madaniy sezgirligi va professional tayyorgarligi;

2. Ta'lim jarayonida refleksiya, tahliliy fikrlashni rivojlantirish;

3. Axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish.

Demak, turizm sohasida muvaffaqiyatli muloqot uchun madaniyatlararo kompetensiya kasbiy kompetensiyaning ajralmas tarkibiy qismi sifatida shakllanishi zarur.

Xulosa.

1. Madaniyatlararo muloqot kompetentsiyasini rivojlantirish turizm sohasida kasbiy muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biridir.

2. Mazkur kompetensiya nafaqat til bilimlarini, balki shaxsning madaniy tafakkuri, empatiyasi va global qarashlarini ham o'z ichiga oladi.

3. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirish kommunikativ yondashuv, loyihaviy ta'lim va raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilganda eng samarali natija beradi. Bu jarayon o'qituvchidan yuqori madaniy sezgirlik, o'quvchilarni tahliliy fikrlashga yo'naltirish va interaktiv vositalarni to'g'ri tanlashni talab etadi.

4. O'zbekiston ta'lim tizimida turizm sohasiga ixtisoslashgan ingliz tili o'qituvchilarining malakasini oshirish, o'quv dasturlarini xalqaro standartlarga moslashtirish, hamda madaniyatlararo treninglarni kengaytirish zarur.

5. Natijada madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi rivojlangan turizm mutaxassislari nafaqat kasbiy muvaffaqiyatga, balki xalqaro hamkorlikni mustahkamlashga, mamlakatning turizm salohiyatini oshirishga ham hissa qo'shadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Barrett, M. Intercultural Competence: Conceptual and Operational Framework. – Strasbourg: Council of Europe, 2018.
2. Barrett M., Byram M., Lázár I. Developing Intercultural Competence through Education. – Strasbourg: Council of Europe, 2014.
3. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. – Clevedon: Multilingual Matters, 1997.
4. CEFR: Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. – Strasbourg: Council of Europe, 2020.
5. Dervin F. Interculturality in Education: A Theoretical and Methodological Toolbox. – London: Palgrave Macmillan, 2016.
6. Fantini A. Exploring Intercultural Competence: Developing, Assessing, and Evaluating. – Brattleboro: SIT Press, 2007.
7. Hall E.T. Beyond Culture. – New York: Anchor Press, 1976.
8. Hall E.T. The Silent Language. – New York: Doubleday, 1959.
9. Helm F. Virtual Exchange for Intercultural Learning. – Language Learning & Technology Journal. – 2020. – Vol. 24(3).
10. Hofstede G. Cultures and Organizations: Software of the Mind. – London: McGraw-Hill, 2010.
11. Hymes D. On Communicative Competence // Sociolinguistics. – London: Penguin Books, 1972.
12. Kramsch, C. Culture in Foreign Language Teaching. – Oxford: Oxford University Press, 2013.
13. O'Dowd, R. Online Intercultural Exchange and Virtual Mobility in Language Education. – London: Routledge, 2021.
14. Saidov Sh. Foreign Language Education and Cultural Awareness in Uzbekistan. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
15. To'xtasinova M.M. Integratsiya madaniy va til kompetensiyasining metodologik asoslari // Til va adabiyot ta'limi. – 2020. – №4.